

Pelastustoimen omavalvontaohjelman toteutumisen arviointi ajalla 1.1. - 30.6.2024

Kokoltk 15.08.2024 § 61
849/11.01.00/2023

Valmistelija: Juha Kärkkäinen p. 044 717 4569
juha.karkkainen(at)pshyvinvointialue.fi

Hyvinvointialueen on pelastustoimen järjestämislain (613/2021,16 §) mukaan varmistettava lakisääteisessä toiminnassaan omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen sekä pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Pelastustoimen omavalvontaohjelma on hyväksytty aluehallituksessa 27.2.2023. Pelastustoimen omavalvontaohjelman havainnoista raportoidaan kahdesti vuodessa aluehallitukselle ja kokonaisturvallisuuslautakunnalle.

Omavalvonnan toteutumisen arvioinnissa 1.1. – 30.6.2024 väliseltä ajalta tehtiin seuraavia havaintoja pääotsikoittain.
Omavalvontatoimenpiteiden tarkempi sisällön kuvaus oheisaineistona olevassa omavalvontasuunnitelmassa.

Pelastuslaitoksen toiminnan organisointi, prosessit ja johtaminen

Prosessikuvausten laatimistyö on aloitettu onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan palveluyksiköissä. Osaprosessien kuvaaminen etenee vuoden 2024 aikana. Ensihoidon prosessikuvauksia ei ole laadittu kuluvalle vuodelle. Tukipalveluiden prosessikuvauksien laadinta aloitetaan syksyllä.

Tietoperusteinen palveluiden suunnittelu

Palvelutasopäätös 2023 – 2027 ja riskianalyysi on laadittu vuoden 2023 aikana. Muiden toimintaa ohjaavien dokumenttien siirto ja päivitys hyvinvointialueen tietojärjestelmiin on kesken. Toimintaa ohjaavien dokumenttien sisältö tarkistetaan vuosittain ja päivityksiä tehdään tarvittaessa. Päivitystyötä koordinoivan työryhmän toiminta käynnistyy syksyn 2024 aikana.

Henkilöresurssit

Onnettomuuksien ehkäisy- ja tukipalveluiden erityisosaamisalueiden henkilöresurssit on saatu täytettyä ja avoimina olleisiin paikkoihin on ollut saatavilla osaavaa henkilöstöä. Pelastustoiminnan palveluyksiköissä määräaikaisen henkilöstön riittävydessä on ollut haasteita, mutta henkilöstön saatavuus ja pelastusasemien välillä tapahtuva henkilöstökierto on arviointijaksolla merkittävästi parantunut. Haasteita on kuitenkin edelleen ja kaikkia perusvalmiuspelastusasemien virkoja ei ole saatu täytettyä. Ensihoidon henkilöstöresurssit ovat olleet pääosin riittävät. Vuoden

2024 aikana on jouduttu turvautumaan noin 300 ylityötuntiin äkillisten poissaolojen täyttämiseksi. Henkilöresurssit ICT- ja viestilaittepalveluissa ovat riittämättömät. Henkilöresurssivajetta on pyritty keventämään hankkeistamalla ICT- ja viestintäpalveluihin sisältyviä osakokonaisuuksia. Merkittävimpinä osakokonaisuuksina ovat TRAIL-projekti, joka toteutettiin välillä 4/2024-8/2024 ja tilaturva- ja turvallisuusverkon (TUVE) käyttöönottoprojekti, jonka päätoiminen projektipäällikkö aloittaa tehtävässä 2.9.2024.

Osaamisen ja suorituskyvyn varmistaminen

Kahdeksan pelastajan virkaa yhdestätoista on saatu täytettyä. Pelastajaopiskelijoita ja valmistuvia pelastajia rekrytoidaan kaksi kertaa vuodessa pelastusopistolta sekä eri messuilta. Pelastusasemakohtaiset perehdytysohjeet ja -prosessit eivät vielä ole yhtä kattavia kaikilla pelastusasemilla. Perehdytyksessä tulisi huomioida myös alueelliset ja pelastusasemakohtaiset erot henkilöstösiirtojen ja sijaistarpeen kasvun myötä. Sisäisen koulutuksen suunnitelma on laadittu. Koulutuksien toteutumisen seurannassa ja koulutusmerkintöjen toteutumisessa on kuitenkin kehitettävää, eikä sisäisen koulutuksen järjestelyt toteudu yhteneväisesti koko maakunnan alueella. Koulutusasiantuntijan tehtävä tulisi saada täytettyä, jolloin voidaan saavuttaa parempi sisäisen koulutuksen kokonaiskoordinaatio. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rekrytointikiellosta johtuen pelastuslaitos pyrkii hankkeistamaan pelastustoimintaan osallistuvan henkilökunnan sisäisen koulutusjärjestelmän kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen, koska kyse on pelastustoiminnan suorituskykyyn ja kelpoisuuteen kriittisesti vaikuttavasta tehtävä-alueesta. Työturvallisuuteen liittyvien poikkeamien ilmoitusten laadinnassa, käsittelyssä ja korjaavien toimenpiteiden loppuun saattamisessa on edelleen kehitettävää.

Yhteistyömenettelyt suorituskyvyn ja palveluiden saatavuuden varmistamiseksi

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaa päivitetään.

Sopimuspalokuntien palokuntasopimusten toteutumisen seurannassa on havaittu kehittämistarpeita ja yhteydenpitoa sopimuspalokuntien edustajiin tiivistetään syksyn 2024 aikana.

Toimitilat, kalusto ja laitteet

Pelastuslaitoksen vuokrasopimusten hallinnointi ja sopimusten seuranta on keskitetty hyvinvointialueen kiinteistöhallintoon. Pelastusasemien siivous- ja kunnossapitopalveluiden toteutumisen seurantaa varten yhteydenpitoa Servican kanssa tulee tiivistää.

Toimintaa ohjaavat toimintamallit ja ohjeet

Palvelutuotannon keskeisiä mittareita seurataan kuukausittain ja mittareista raportoidaan kvartaaleittain osavuosikatsausten yhteydessä.

Tiedon kerääminen ja tiedon laadun varmistamisen menettelyt

Resurssi- ja onnettomuustietokannan perustiedoissa ja tietokannan täyttämässä on laadullisia kehittämistarpeita. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti aineiston oikeellisuuteen sekä pyrkiä kehittämään tietokannan hyödyntämistä yhtenä keskeisenä pelastuslaitoksen toiminnan ohjaamiseen vaikuttavana tietovarantona. Pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut toimialan on tarpeen määritellä käytössä oleville tietosovelluksille prioriteettijärjestys, jonka yhteydessä määritetään ensisijaiset toimintaan vaikuttavat ja toimintaa ohjaavat elintärkeät ja kriittiset tietosovellukset.

Palvelutason toteutumisen seuranta ja arviointi

Pelastustoiminnan palveluyksikkö on kiinnittänyt erityistä huomiota pelastustoimintaan sisältyvien tehtävien lähtöaikoihin ja toimintavalmiusaikojen sekä riskiruutujen tavoittamiseen. Riskiruutujen tavoitettavuusajat ovat selkeästi parantuneet useilla pelastusasemilla. Lähtöaikojen parantumisella on heijastevaikutuksia myös palvelutuotannon laatuun ja vaikuttavuuteen.

Sivutoimisen henkilöstön vapaamuotoinen varallaolo on päätetty 2.4.2024 alkaen. Päällystön vapaamuotoinen varallaolo tuli alkuperäisen tavoitteen mukaan päättyä pohjoisella ja eteläisellä toimialueella 1.7.2024 alkaen. Tavoitteesta on kuitenkin jouduttu hieman joustamaan ja pelastuslaitos siirtyy päällystöpäivystyksen osalta vaiheittain aktiiviyöaikaan perustuvaan työaikamuotoon vuoden 2024 aikana. Päällystöpäivystysjärjestelyiden muutoksella varmistetaan joukkue-, komppania- ja yhtymän kokoisten pelastusmuodostelmien johtamiseen tarvittavan suorituskyvyn muodostuminen.

Pelastustoiminnan palveluyksikkö seuraa sivutoimisen henkilökunnan toimesta toteutetun vapaamuotoisen varallaolon päättymisen mahdollisia heijastevaikutuksia pelastusasemittain. Pelastustoiminnan palveluyksikkö seuraa päällystöpäivystysjärjestelyn uudelleen järjestämisen vaikutuksia ja mahdollisia heijastevaikutuksia palveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen. Pelastustoiminnan palveluyksikön palvelutuotannon osalta on määritelty kiinteät ja sitovat mittarit, mutta palveluyksiköllä on halua edelleen kehittää mittaristoa palveluiden laatua ja vaikuttavuuden mittaamisen ja kehittämisen suuntaan.

Pelastustoiminnan palveluyksikkö edelleen lisää ja kehittää pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto (PRONTO) sisältötietoa siten, että tilastotietoa voidaan käyttää ja hyödyntää entistä paremmin yhtenä palveluiden laatuun ja vaikuttavuuteen

liittyvänä indikaattorina. Pelastustoiminnan palveluyksikkö tiivistää edelleen pelastuslaitoksen sisällä tapahtuvaa poikkisektoraalista yhteistyötä riskienhallinnan, onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn sekä palontutkinnan kanssa. Näin pyritään tunnistamaan proaktiivisesti niitä keskeisiä onnettomuuden ja tulipalojen aiheuttajatekijöitä ja kehittämään sitä kautta pelastustoiminnan palveluiden laatua ja vaikuttavuutta.

Pelastuslaitos osallistuu vuoden 2025 paikallispuolustusharjoituksen suunnitteluun. Pohjois-Savossa on käytössä suurtehoväestöhälyttimiä, joita voidaan ohjata ja testata VORO-väestöhälyttimien ohjaus ja raportointiohjelmiston avulla. Koesoitot on tehty joka kuun ensimmäinen arkimaanantai. Väestöhälyttimillä varoitetaan ulkona olevia ihmisiä 1- ja 2-riskiruujujen alueilla. Väestöhälyttimiä on tilattu (min. 2 kpl/vuosi). Niillä uusitaan vanhoja tai laajennetaan kuuluvuusaluetta.

Valmiuden ja jatkuvuudenhallintaan liittyvien suunnitelmakokonaisuuksien päivittäminen on dynaaminen prosessi. Suunnitelmia päivitetään jatkuvasti huomioiden muuttuva toimintaympäristö. Pohjois-Savon hyvinvointialueen evakuointisuunnitelman yleinen osa on laadittu. Pelastuslaitoksen evakuointisuunnittelu on käynnistetty ja se etenee yhteistyössä eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden saatavuutta ja valvontasuunnitelman tavoitteisiin pääsyä seurataan aktiivisesti ja säännöllisesti. Laadullista seuranta tehdään satunnaisotannalla. Palontutkintaan on ollut ajoittain haasteita saada tutkijoita ja pelastuslaitos tulee kiinnittämään tähän erityistä huomiota. Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden laatua ja vaikuttavuutta on saatu vakautettua kevään 2024 aikana resurssoinnin avulla. Palveluiden kehittäminen ja resurssien käytön tehostaminen jatkuu. Pelastuslaitoksen verkkosivut on uudistettu ja turvallisuusviestinnällistä materiaalia tuotettu.

Ensihoitoyksiköiden hälytysmäärät 1.1-30.6.2024 yhteensä 11 277 tehtävää. Ensihoitopalvelua on tuotettu ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisena. Kesän aikana ensihoidon yksikkömääriä on nostettu kustannusneutraalisti painopistevuoroilla, esimerkiksi juhannuksena lisäyksiköitä sekä fillariensihoitotoiminta. Ensihoidon tehtävämäärät (11 277 kpl) ovat pelastuslaitoksen tuottamien ensihoitoyksiköiden osalta vähentyneet kokonaisuutena n.13% viime vuoden samaan seurantajaksoon verrattuna. Tehtävämäärät ovat vähentyneet hätäkeskuslaitoksen ensihoidon tehtävänkäsittelyohjeen uudistuksen myötä.

Ensivastetoiminnan tehostaminen on myös yksi osa tuottavuus ja taloudellisuusohjelmaa. Ensivastetehtäviä koskevan ja uudistetun hälytysohjeen myötä ensivasteyksiköitä on hälytetty kiireellisille ensihoidotehtäville tukiyksiköiksi. Ensivasteyksiköiden käyttö tukiyksikkönä vapauttaa toisen ensihoitoyksikön muille ensihoidotehtäville. Varkaudessa ensihoitajille on tullut vähemmän

tehollisen työajan ylityksiä verrattuna viime vuoden samaan seurantajaksoon. Ensihoidon asiakaspalautejärjestelmä on vielä puutteellinen.

Esityslistan oheisaineistona:

Omavalvonnän toteutumisen arviointi 1.1. – 30.6.2024 (salassa pidettävä, JulKL 24 § 15 kohta)

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Omavalvontaohjelman tarkoituksena on ohjata strategisella tasolla Pohjois-Savon pelastuslaitoksen laadunhallintaa, toiminnan saatavuuden seurantaä, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointia sekä palvelujen kehittämistä. Omavalvontaohjelman tarkoituksena on myös viestiä yhteistyökumppaneille ja pelastuslaitoksen toiminta-alueen asukkaille pelastuslaitoksen riskiperusteisesta, suunnitelmallisesta, laadukkaasta ja turvallisesta toiminnasta.

Toimivallan peruste	hallintosäätö 44 §, lautakunnan erityistehtävät kohta 21
Esittelijä	pelastustoimi- ja turvallisuuspalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Kokonaisturvallisuuslautakunta esittää pelastustoimen omavalvonnän toteutumisen ja tulosten raportointia ajalta 1.1. - 30.6.2024 aluehallitukselle ja merkitsee asian tiedoksi.
Päätös	Merkitään pöytäkirjaan, että Harri Auvinen poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 17.23. Päätösehdotus hyväksyttiin.